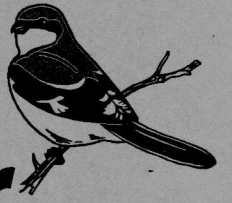

2000

Blauwe Klauwier

Periodiek van Vogelwerkgroep de Kempen jaargang 27 nr. 1

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN", en verschijnt in principe 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f 17,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jan Wouters.
Het redactie-adres is: De Braken 11
5541 AC Reusel
tel. 0497-642391
e-mail: janenmargo@chello.nl

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van de Vogelwerkgroep. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f 45,- per jaar; studenten betalen f 35,- en gezinsleden f 22,50. DONATEURS die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom. Donateurs die f25,- of meer schenken, krijgen een jaar lang de Blauwe Klauwier toegezonden. BETALING van de contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep" dan wel "donatie Vogelwerkgroep".

HET POSTADRES van het secretariaat luidt als volgt:
Vogelwerkgroep "De Kempen"
Postbus 386
5500 AJ Veldhoven.

HET *E-MAIL*-ADRES van de vogelwerkgroep luidt:
vwgkempen@hetnet.nl

DE *WEBSITE* van de vogelwerkgroep is te vinden op het volgende INTERNETADRES:
www.homepages.hetnet.nl/~vwgdekempen

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

ENKELE RESULTATEN VAN WESPENDIEF, SPERWER EN HAVIK UIT HET ROOFVOGELONDERZOEK IN DE BUIKHEIDE 1995-2000.

JAN KOLSTERS EN JACQUES VAN KESSEL

Al zes jaar wordt er in de Buikheide intensief roofvogelonderzoek uitgevoerd en het is de bedoeling om dit nog een aantal jaren voort te zetten. Aan het einde van het onderzoek zal een uitgebreide rapportage gemaakt worden. Tussentijds zullen we door middel van een aantal artikelen en rapporten in het kort enige bevindingen presenteren, zo ook in dit artikel.

Natuurlijk is het niet mogelijk om alle tot nu toe verkregen resultaten te laten zien omdat er voortdurend zaken uitgewerkt worden en er uiteraard steeds nieuwe gegevens worden verkregen. Niettemin willen we jullie een aantal *highlights* niet onthouden.

Doelen

Allereerst natuurlijk de vraag: welke doelen hebben we ons gesteld en welke gegevens worden er verzameld? Voor wat betreft de doelen trachten we een beter inzicht te krijgen in de volgende zaken.

1. Relatie tussen waarnemingstypen en de nestlocatie
2. Voedselsituatie van de verschillende soorten
3. Broedsucces
4. Leeftijdsopbouw
5. Dichtheden
6. Vervolging

Natuurlijk zijn een aantal van deze zaken met elkaar verweven. Zo zal er bijvoorbeeld een zekere relatie bestaan tussen broedsucces en de mate van vervolging.

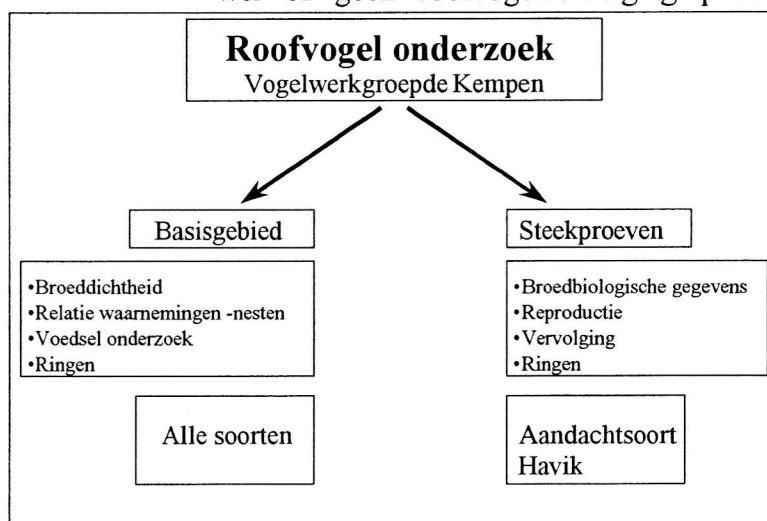
Nu is het eerste doel vrij universeel terwijl de overige meer iets zijn van: "in de literatuur wordt hier veel over gepubliceerd maar hoe zit dat nu eigenlijk in de Kempen?". Toen we aan dit onderzoek begonnen was van al deze zaken maar weinig bekend en

thus waren er redenen genoeg om dit onderzoek te starten.

Gebied

We hadden gedacht dat we eerst maar eens moesten beginnen met één proefgebied omdat we natuurlijk niet precies wisten wat ons boven het hoofd hing. Na een zestal onderzoeksjaren blijkt dit een verstandige keuze. Het is namelijk beter om één gebied goed te doen dan een aantal gebieden globaal en dat geldt dan voornamelijk voor de eerste doelstelling. Het gebied werd de Buikheide omdat het redelijk representatief lijkt voor een Kempisch bos en het vrij centraal in ons werkgebied ligt.

Zoals gezegd heb je je handen vol aan één gebied maar voor één van de doelen was dat niet bevredigend. Dat was het punt van vervolging. Als in de Buikheide wel of geen roofvogelvervolging plaats

Figuur 1. Schematisch overzicht van het roofvogelonderzoek in de Kempen

Tabel 1. Aantal nesten (of broedgevallen) van roofvogels op de Buikheide gedurende de onderzoeksjaren

Soort	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Wespendief	0	1	0	1	1	0
Havik	1	2	0	3	3	3
Sperwer	3	4	3	5	6	3
Buizerd	4	3	7	8	5	6
Boomvalk	0	1	1	1	1	0

vindt, zegt dat natuurlijk nog niet veel over de rest van ons werkgebied. Vandaar dat we hiervoor een aantal locaties in de Kempen volgen.

Als belangrijkste soort hebben we hier gekozen voor de Havik. De Havik is redelijk goed op te sporen en als er sprake van vervolging is dan staat hij meestal hoog op de lijst. Om een goed beeld te krijgen moet de steekproef groot genoeg zijn en dan liefst ook nog goed verdeeld over het werkgebied. Gelukkig zijn er een aantal leden die een gebied voor hun rekening nemen. En als je dan toch die nesten controleert, kunnen natuurlijk ook meerdere gegevens worden verzameld.

Nu is het opsporen van roofvogel-

vervolging een moeilijke zaak maar door bijvoorbeeld de ruipennen te verzamelen kan al een aardig beeld verkregen worden van de leeftijdsopbouw van de populatie en daardoor ook van de mate van vervolging.

In tabel 1 zijn de aantallen vastgestelde broedgevallen in het bosgebied van de Buikheide per jaar weergegeven.

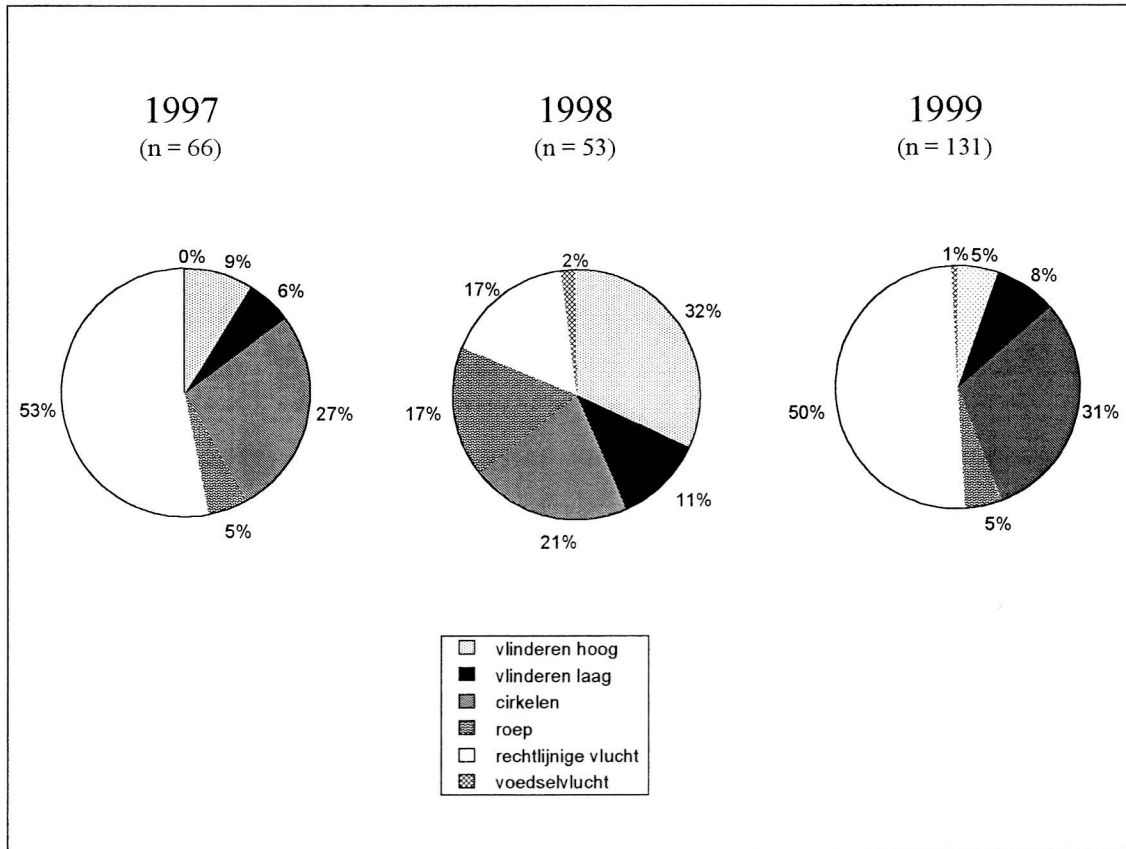
Relatie tussen de nestlocatie en de plaats en aard van roofvogelwaarnemingen.

Voor het onderzoek in het basisgebied de Buikheide worden de volgende gegevens verzameld: Alle waarnemingen worden gespecificeerd. Zo wordt bijvoorbeeld onderscheid gemaakt tussen baltsvluchten, cirkelvluchten, roepen etc. Al deze waarnemingen worden nauwkeurig ingetekend op kaart.

Daarnaast wordt ook intensief gezocht naar nesten. Vooral in het basisgebied is het van belang dat alle nesten opgespoord worden, omdat dan pas de waarde van de verschillende soorten waarnemingen getoetst kan worden. Dan kan vastgesteld worden welk type gedrag van de vogels een aanwijzing geeft voor de aanwezigheid van een nest en de plaats ervan.

In figuur 2 zien we bijvoorbeeld dat de plaatsen waar Sperwers cirkelen nagenoeg geen relatie hebben met de locatie van de nesten.

Figuur 2. Relatie tussen waarnemingen van cirkelende Sperwers en de nestlocatie in 1999

Figuur 3. Typen wespindiefwaarnemingen in drie onderzoeksjaren

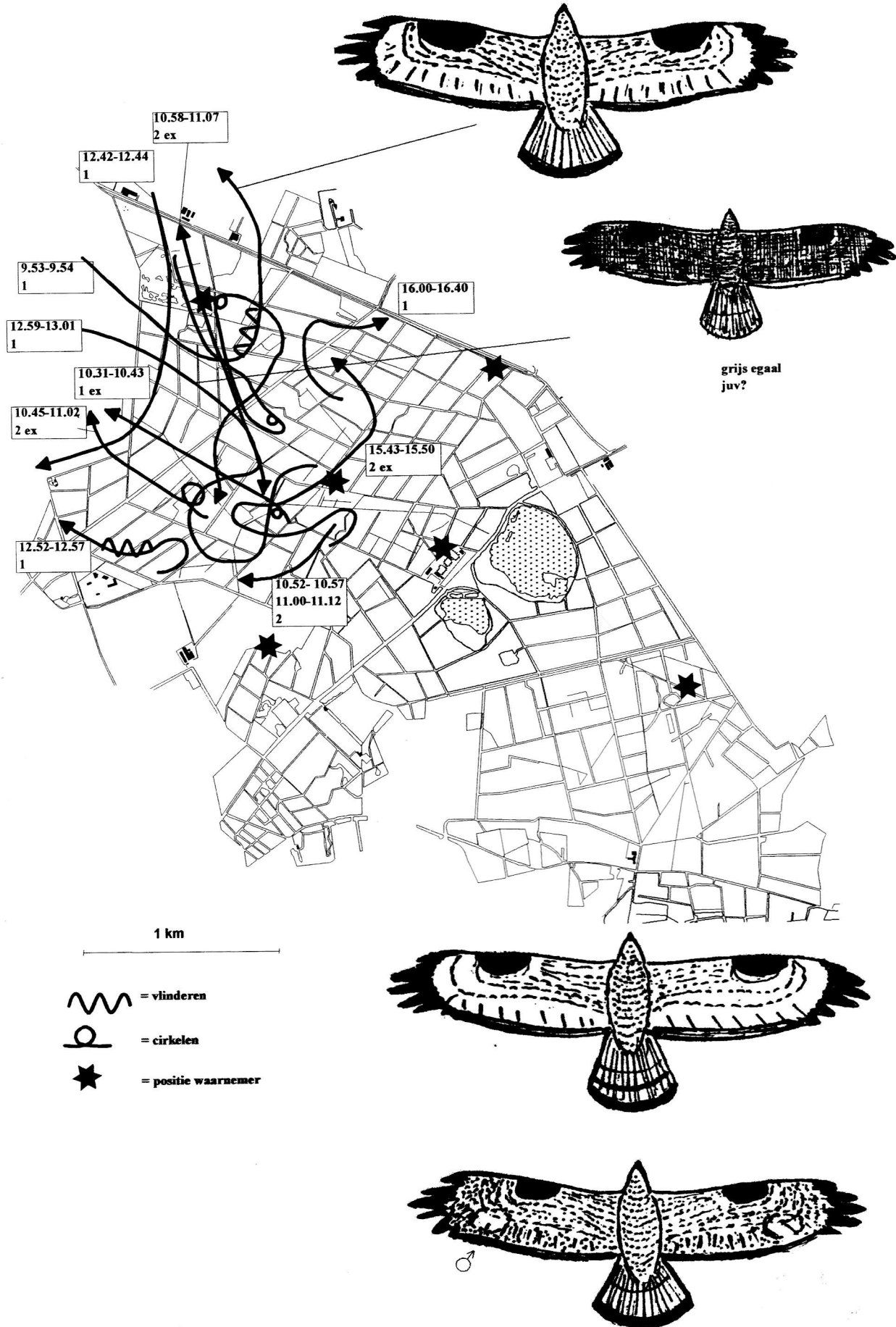
Wespindiefwaarnemingen worden niet alleen gespecificeerd maar ook ingetekend op kaart. Bovendien wordt steeds getracht om een schets te maken van de waargenomen individuen.

In figuur 3 zien we de soorten waarnemingen van de Wespindief zoals die gedaan zijn in de jaren 1997-1999. Opvallend is dat het waarnemingen-spectrum van 1997 en 1999 veel op elkaar lijkt en afwijkend is van dat van 1998. In 1997 en 1999 is wel gebroed in het gebied en in 1998 niet. Of hier enig verband bestaat zal een langere reeks van waarnemingen moeten uitwijzen.

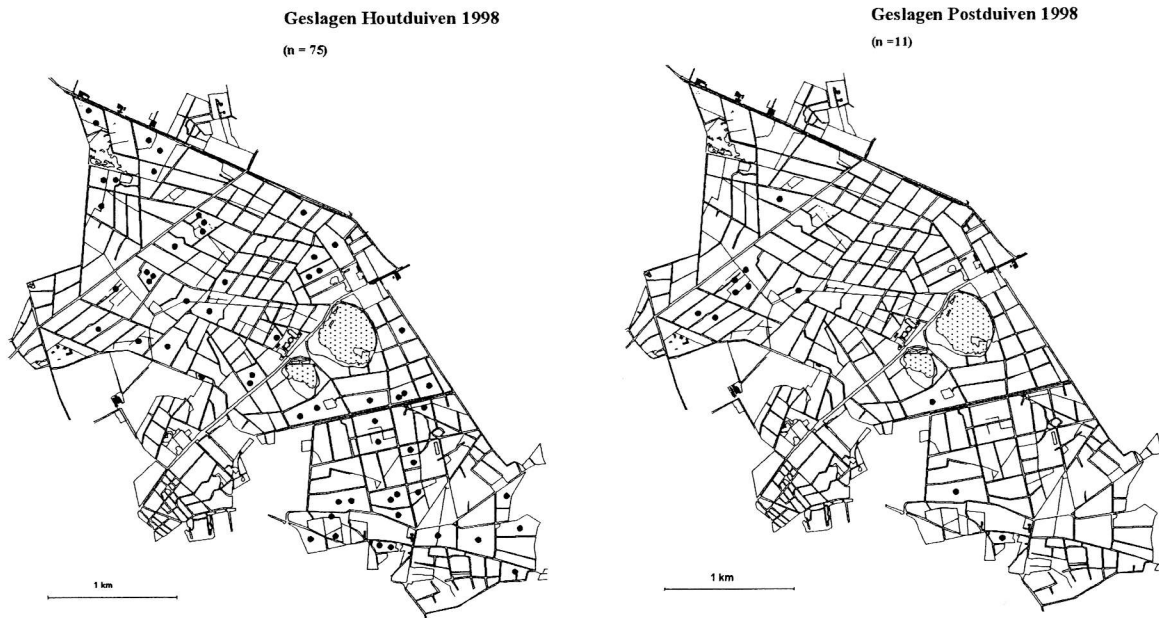
Naast alle waarnemingen die tijdens het seizoen verzameld worden,

houden we voor de Wespindief ook een of meerdere keren een simultaantelling. Verspreid over het onderzoeksgebied zijn dan mensen tegelijkertijd aanwezig. Degenen zonder hoogtevrees nemen plaats in een hoge boom of op de Silo van de WOB. Anderen nemen een strategische plaats op de grond in. De laatste jaren kunnen de onderzoekers steeds contact met elkaar zoeken middels een GSM-telefoon.

Met deze simultaantellingen kan een aardig beeld worden verkregen van het aantal actieve Wespindieven dat op een dag gebruik maakt van het onderzoeksgebied. Figuur 4 geeft een voorbeeld van een totaalkaart van een simultaantelling op 25 juli in 1999.

Figuur 4. Dagkaart simultaantelling Wespandief op 25 juli 1998

Figuur 5. Vindplaats van geslagen Houtduiven en Postduiven in 1998

Voedselspecialisatie van een Havik

In het Buikheidegebied worden systematisch prooiresten gezocht en ingetekend. Van geslagen vogels wordt het aantal gevonden slag- en staartpennen geteld, zodat prooien die op meerdere plaatsen zijn geplukt later 'gereconstrueerd' kunnen worden teneinde dubbeltellingen te voorkomen.

Alle percelen zijn genummerd zodat een adequate administratie van alle gevonden prooien per onderzoeksjaar kan worden opgezet. Naast het perceelnummer worden ook de prooi-soort, de vinddatum en het gemiddelde gewicht (uit de literatuur) van de prooi vermeld. Dit alles wordt in een database programma ingevoerd zodat later allerlei doorsneden gemaakt kunnen worden.

In figuur 5 zijn de gevonden resten van de Houtduif en de Postduif in 1998 ingetekend. De Havik in het westelijk deel van het gebied wordt regelmatig jagend op Postduiven waargenomen. De vogel stijgt om een uur of half tien op en blijft op grote hoogte rondvliegen totdat de eerste groepen postduiven over het gebied vliegen. De Havik duikt dan "à la Slechtvalk" op de groep postduiven, die dan meestal in paniek "uiteen spat". Niet zelden heeft de Havik succes.

Ook hebben we wel eens gezien dat de Havik een groepje duiven van de onderkant aanvalt. Onder de groep duiven verschijnt dan ineens de Havik boven de boomkruinen die een van de duiven weggrist uit de groep. Het lijkt er op dat deze Havik een specialisatie heeft ontwikkeld.

Het kaartje in figuur 5 wijst mogelijk ook in die richting. De gevonden Houtduiven zijn vrij homogeen over het gebied verdeeld terwijl de meeste Postduiven vooral in het westelijk deel worden gevonden, in het territorium van de bewuste Havik. Uiteraard hebben we hier ook weer meer waarnemingen nodig om significantie te bewijzen.

Ruiveren

Hierbij doet zich dan ook weer een ander probleem voor. Om te bewijzen dat een bepaalde Havik inderdaad een dergelijke specialisatie heeft ontwikkeld heb je waarnemingen over meerdere jaren nodig om tot een respectabel aantal waarnemingen te komen. Dan moet dus bekend zijn hoelang die bewuste Havik daar aanwezig is.

Om dat uit te zoeken worden door ons zoveel mogelijk geruilde pennen verzameld. Deze worden zorgvuldig ingetekend

en bewaard. Aan de hand van die ruiveren proberen we te bepalen hoelang een Havik een territorium bezet houdt.

Als je van jaar op jaar veren vindt met eenzelfde vorm en onderlinge afstand van de bandering dan zijn die waarschijnlijk van dezelfde vogel. Zeker als je de toenemende leeftijd ook van de veren kunt afzien.

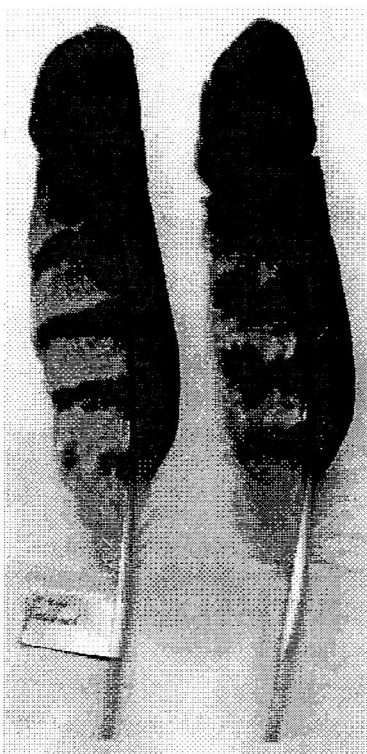
De mate van dichtslibben van de lichte vensters tussen de donkere banden zegt namelijk iets over de leeftijd van het individu. In figuur 6a zijn een tweetal veren te zien waarvan de linker aan een jonger exemplaar toebehoort dan de rechterveer. Bij de rechtse veer zijn de lichte vensters meer dichtgeslibd.

De linkerveer is van een tweedejaars vogel. De lichte vensters vertonen fijne vlekjes en de bandering op de buitenvlag is nog duidelijk zichtbaar. De rechterveer is afkomstig van een vier

jaar oude vogel. De lichte vensters zijn al voor een groot deel dichtgeslibd en de bandering op de buitenvlag is nagenoeg afwezig.

De veren in figuur 6b zijn van heel oude vogels, van waarschijnlijk ongeveer tien jaar oud. De vensters zijn nagenoeg dichtgeslibd maar bandering is nog goed herkenbaar. De vorm en de onderlinge afstand tussen de banden is echter verschillend. Dit soort zaken maken individuele herkenning vaak mogelijk.

Op die manier proberen we inzicht te krijgen in de leeftijd en de "doorstroming" van Haviken in de verschillende territoria. Het blijft dus zaak om voldoende ruipennen te verzamelen met regelmatige tussenpozen want veren die te lang buiten hebben gelegen zijn niet meer geschikt voor analyse.

a.

b.

Figuur 6. Geruide handpennen van Havik

Leeftijdsofbouw van de havikpopulatie in de Kempen.

Verspreid over de Kempen worden ongeveer 35 havik-territoria jaarlijks gevolgd. Niet alle territoria krijgen evenveel aandacht maar alles bij elkaar geven deze territoria een aardig beeld van de populatie-opbouw. Een eerste analyse van vijftien individuen geeft de leeftijdsopbouw die we in het jaar 2000 hadden. (zie tabel 2)

Tabel 2: Leeftijdsverdeling van de Havik in de Kempen in 2000 (n=15)

Leeftijd	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5-6 jaar	7-10 jaar	>10 jaar
Aantal	3	1	0	2	3	4	2

Gezien het feit dat 20% van de vogels pas 1 jaar oud is, mag enige onnatuurlijke sterfte niet worden uitgesloten. Maar er is toch nog een redelijke spreiding over alle leeftijden. Dit wijst niet op een sterke vervolging.

Tot slot

Bovenstaand overzicht geeft een impressie van het roofvogelonderzoek dat in totaal 10 jaar zal lopen. Het zijn slechts een paar voorbeelden van de activiteiten en voorlopige resultaten. Natuurlijk is er nog heel veel werk te verzetten voor we een totale, afrondende, rapportage kunnen presenteren. Lopende het onderzoek kom je vaak tot nieuwe inzichten en ideeën en je weet dus van tevoren nooit precies waar het allemaal gaat eindigen. Maar een ding staat vast en dat is dat we als groep de intentie hebben om dit onderzoek tot een goed einde te brengen. Dat geldt voor het "Buikheide team" maar ook voor de mensen die elders in ons werkgebied roofvogelonderzoek verrichten.

Gezien de enorme hoeveelheid veldwerk die al verricht is (vaak meer dan 160 veldbezoeken aan de Buikheide in één seizoen) hebben we een schat aan gegevens verzameld. Deze zal dus aan het einde van het onderzoek nog ongeveer twee keer zo groot zijn. Over de

uitwerking en presentatie hiervan is al menig avondje gediscussieerd en dat zal ook nog wel even voortduren. Hoe het er uiteindelijk allemaal uit zal zien weten we nog niet precies. Maar zeker is wel dat de basis gelegd is, met datgene waarmee een vogelwerkgroep zich mee bezig behoort te houden, namelijk feiten verzamelen uit het veld en die zodanig verwerken dat we een beter beeld krijgen van het vogelgebeuren in de Kempen.

Terloops worden gesprekken gevoerd met mensen die je in het veld tegenkomt. Het is interessant om te constateren hoe de beelden met betrekking tot roofvogels, uiteenlopen bij verschillende individuen, zoals daar zijn jagers, beheerders, duivenhouders of gewoon geïnteresseerde wandelaars en natuurlijk vogelaars. De beelden zijn vaak gekleurd door verschil in interesse en beleving. Aan ons dus de taak om door gedegen onderzoek, gebaseerd op objectieve feiten, deze beelden wat nader tot elkaar te brengen. Dat dat ook nog erg leuk is om te doen hebben we de eerste zes jaren al ervaren.

Erg getroffen waren we door het wegvallen ons vaste teamlid Hendrik Broeren. Hendrik die als geen ander rustig, onverstoort en volhardend het wel en wee van de roofvogels op de Buikheide gadesloeg. Ziedaar de juiste eigenschappen voor een roofvogelonderzoeker die uit het grote complex aan factoren in zo'n bosgebied moeizaam de schaarse puzzelstukjes verzamelt en aan elkaar probeert te passen. We zullen deze puzzelstukjes van Hendrik voortaan moeten missen.

Verder natuurlijk dank aan de overige vaste medewerkers van het Buikheide-project te weten: Pieter Wouters, Albert Vrijaldenhoven en Wim Deeben.

Uilen in de Kempen in 2000

PIETER WOUTERS

Ook dit jaar zijn weer de vaste gebieden op Rans- en Bosuil geïnventariseerd. Voor de Bosuil zijn dat de Buikheide en de gebieden in Reusel, voor de Ransuil ook nog De Mierden en nieuw de Oirschotse Heide.

De Ransuil is dit jaar, helaas, niet in alle gebieden geïnventariseerd die in 1999 zijn gedaan. Het atlasblok 51-41 is niet meer geteld, maar daar staat tegenover dat het IVN Veldhoven bereid is gevonden om de soort te inventariseren op de Oirschotse Heide waar zij ook de Nachtzwaluw inventariseert.

Bosuil

Vorig jaar kon er, ondanks twee bezoeken, maar 1 roepend mannetje worden gelokaliseerd in het gebied de Peelsche Heide. Ik heb toen al aangegeven dat dit mogelijk te maken had met het pas laat in het jaar, februari, beginnen met de inventarisatie.

In 2000 ben ik begin januari weer begonnen en zie het aantal roepende mannetjes zit weer op het oude niveau. Voor de Bosuil was het in de gemeente Reusel toch een goed jaar. (Zie tabel 1) Want ook in de andere twee deelgebied werd een Bosuilterritorium vast gesteld. En dit zijn echt geen optimale bosuilbiotopen.

Dit jaar is de gemeente Reusel ook geheel op Bosuilen geïnventariseerd en er werden 12 territoria vastgesteld. Wat een

verschil met het begin van de onderzoeksperiode. Toen, in 1986, werd er maar 1 territorium vastgesteld.

Op de Buikheide lijkt het dit jaar echter wat minder te zijn. Maar ik denk dat dit maar lijkt. Dit gebied wordt de laatste jaren steeds in het eerste weekend van januari geïnventariseerd. Zo ook in 2000. Het gevaar van een zo'n ronde is natuurlijk dat er dan een aantal uilen kan zijn die niet reageren op het nagebootste geluid. Mogelijk kan dit al komen doordat niet dezelfde geluidsbanden worden gebruikt in noord en zuid. De oorzaak van de 'terugval' in het zuidelijk deel van de Buikheide ligt denk ik dan ook bij de werkwijze en niet aan een reële achteruitgang van de stand.

Als we de twee deelgebieden hier eens opsplitsen zien we dat het zuidelijke deel eigenlijk steeds hetzelfde is gebleven tot dit jaar. Maar dat de Bosuilenpopulatie in het noordelijke deel de laatste 5 jaar nog steeds is toegenomen. Ik denk dan ook dat de Bosuil het in 2000, evenals in de gemeente Reusel, het heel goed heeft gedaan. Mogelijk dat het zelfs een record jaar was!?

Tabel 1: Roepende mannetjes Bosuil in de gebieden Buikheide, Peelsche Heide, Achterste Heikant, Postelsedijk en gemeente Reusel gedurende de jaren '86, '91, '96 t/m '00.

	1986	1991	1996	1997	1998	1999	2000
Buikheide totaal	2	6	9	15	16	15	12
Zuid			4	9	8	8	3
Noord			5	6	8	7	9
Peelsche Heide	1	1	3	5	4	1	4
Achterste Heikant	0	0	0	2	0	1	1
Postelsedijk	0	0	0	1	0	0	1
Gemeente Reusel	1	3	7		9		12

Ransuil

Ook dit jaar zijn weer een aantal gebieden op de Ransuil geïnventariseerd. In de gebieden Buikheide, De Mierden en de Oirschotse Heide zijn alleen maar de geslaagde broedsels opgespoord. Voor de methode verwijs ik naar het artikel van vorig jaar in de Blauwe Klauwier. (Wouters 1999)

In de gemeente Reusel zijn naast het opsporen van de geslaagde broedsels ook nog een aantal andere gegevens verzameld rondom dit broeden. Tevens is hier geprobeerd om de diverse nesten in een vroeg stadium op te sporen om ook iets over de periode van de eileg te weten te komen. Dit heeft erg veel tijd gekost en niet het gewenste resultaat op geleverd, zodat dit volgend jaar niet herhaald zal worden.

Resultaten

Het is jammer dat in 2000 niet alle gebieden opnieuw zijn onderzocht, want door steeds dezelfde gebieden te onderzoeken is vergelijking mogelijk. Wel zijn Buikheide-Buikheide, De Mierden voor het tweede jaar en Reusel voor het derde jaar onderzocht. Nieuw in 2000 is de Oirschotse Heide die door het IVN Veldhoven/Vessem werd onderzocht.

Het is duidelijk dat 2000 een minder jaar was dan 1999. Zowel het aantal geslaagde broedsels als het aantal jongen per nest zijn beduidend lager. Het is natuurlijk toeval maar in alle drie de

gebieden die vorig jaar ook zijn onderzocht is het aantal geslaagde broedsels gehalveerd. Ook het maximaal aantal jongen wat per nest werd gehoord is dramatisch gezakt. Vorig jaar werden 2.86 jong per nest vastgesteld. Dit is in 2000 gezakt naar 1.9 jong per nest. Zeer waarschijnlijk was 2000 een minder goed muizenjaar. Maar helaas heb ik daar geen gegevens over. Mogelijk dat het pluizen van de braakballen nog iets oplevert, maar zover ben ik nog niet.

Dankwoord

Voor de gegevens over de Buikheide wil ik natuurlijk het Buikheide-team bedanken.

En verder iedereen die aan dit onderzoek heeft mee gewerkt en hopelijk blijft meewerken, namelijk Wim Deeben, Jacques van Kessel, Sjef Keustermans, Albert Vrijaldenhoven en het IVN Veldhoven.

Literatuur

Wouters P. (1999), Uilen in de Kempen in 1999. Blauwe Klauwier 25(3): 16 - 18.

Tabel 2 :Resultaten van de Ransuilentelling in de diverse gebieden in 2000.

Gebied	Oppervlakte.	Aantal broedsels		Aantal jongen per nest in 2000			
		1999	2000	1	2	3	4
Reusel	3000 ha	14	7	2	3	2	
De Mierden	1200 ha	6	3		3		
Buikheide	720 ha	2	1	1			
Oirschotse H.	1500 ha	-	5	2	2	1	

Verslag weekend Cap Griz Nez 6-8 oktober 2000

YVES MARTENS

Vrijdag 6 oktober was het zover. De feestcommissie, bestaande uit Jos, Harold (als aankomend vader helaas afwezig), Piet en Edwin, had voor de laatste keer een weekendje Cap Griz Nez georganiseerd

Verschillende oude rotten in het vak grepen de gelegenheid aan om oude herinneringen op te halen, terwijl een aantal nieuwe leden kennis maakte met een van de topactiviteiten van de Vogelwerkgroep.

Vrijdagavond dus, vertrok de vertrouwde bus van Van Gompel richting het Franse. Een voorspoedige reis, voornamelijk dankzij de snelweg naar Calais, recent aangelegd voor de Kanaaltunnel. We arriveerden voor middernacht op de camping. Onder het wakend oog van een Bosuil waren de meeste tentjes vrij rap opgezet en rond een uur of twee lag iedereen wel te pitten.

Zaterdagochtend was het droog, een graad of 10-15 en stond er een matige zuiden wind. Rob, Chris, Hein en ikzelf hadden besloten naar de Kaap te lopen, omdat er meestal wel wat leuks te zien valt onderweg. Op de akkers zat veel klein spul, vinkachtigen, gorzen en piepers en een Tapuit. Op de weg richting kust vonden we Beemdspitsmuis en een platte Kleine Watersalamander. Bij kust aangekomen wemelde het van de Zwartkopmeeuwen en Jan van Genten. Enkele Kleine Jagers waren aan het stunten en ook vloog er nog een Middelste Jager langs.

Om 10 uur kwamen we op de Kaap aan, inmiddels bezet door de rest van de VWG die met de bus waren meegelift. Zij hadden onderweg nog vier grote groepen Patrijzen gezien. Vanwege de zuiden wind viel de trek een beetje tegen en eigenlijk was de grootste klapper een Grijs Zeehond die voorbij kwam dobberen.

Gebrek aan vogels en aan cafeïne deed ons al gauw besluiten La Sirène met een bezoek te vereren en onderweg stuitten we nog op een groep van 11 Lepelaars. Onder het genot van een bakje koffie zagen we door de beslagen ruiten van La Sirène, Bonte en Drieteenstrandlopers en verschillende groepen genten. Deze laatste waren overigens echt goed vertegenwoordigd het weekend.

's Middags waren de weergoden ons minder gunstig gezind en de rest van de dag bleef het regenachtig. Wel is er door verschillende mensen een Cetti's Zanger gehoord in de duinstruwelen ten noorden van La Sirène. Om 17.00 reed de bus weer terug naar de camping.

Na de traditionele pot voetbal kon iedereen genieten van een culinair hoogstandje van Jos. Er werd een goede bodem gelegd voor een avondje doorzakken, gepland vanaf een uurtje of 9.

Ondanks de maandomzet die altijd bij Chez Edwige gedraaid werd, waren we daar niet meer welkom, dus werd besloten La Sirène te overvallen. Enige paniek was te lezen in de ogen van de eigenaar toen de drankvoorraad dreigde op te raken, maar om 12 uur was het toch bedtijd, waardoor niemand iets te kort kwam. Het was een geslaagde avond.

Zondag begon de dag slecht; het regende. Om 9.30 had iedereen gepakt en reed de bus ons naar La Sirène. Vanwege het onbestendige weer werd besloten in ieder geval tot het middaguur te gaan vogelen en eigenlijk viel er best wel veel te zien. Parel- en Roodhalsduiker, Gier- en Huiszwaluw, veel eenden, Rotganzen en Zeekoeten trokken langs. Ter plaatste

verschillende Kleine Jagers, hoewel minder talrijk dan zaterdag. Vlak voor de Kaap gaf een groep van zo'n 50 genten een prachtige show weg. Verder werden Beflijsters gezien alsmede een Roodborsttapuit en een Dodaarsje, dobberend vlak langs de kust. Ook scheerden er enkele IJsvogels langs.

15.00 was het gedaan met de pret en ging de bus huiswaarts.

Al met al kan terug gekeken worden op een geslaagd weekend. De trek viel helaas wat tegen en dwaalgasten werden er niet gezien, maar de genten en jagers waren op hun best.

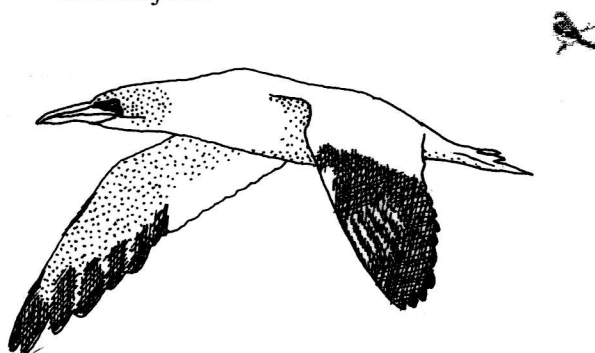
Roodkeelduiker	Dwergmeeuw
Parelduiker	Grote stern
Roodhalsfuut	Alk
Dodaars	Zeekoet
Jan van gent	Bosuil
Aalscholver	Gierzwaluw
Kuifaalscholver	IJsvogel
Lepelaar	Huiszwaluw
Rotgans	Veldleeuwerik
Eider	Oeverpieper
Smient	Graspieper
Pijlstaart	Grote gele kwikstaart
Wintertaling	Kiekeboe
Zwarte zeeëend	Tapuit
Torenvalk	Beflijster
Patrijs	Cetti's zanger
Bontbekplevier	Tuinfluit
Bonte strandloper	Europese Kanarie
Drieteenstrandloper	Putter
Kleine jager	Kneu
Middelste jager	Rietgors
Zwartkopmeeuw	Roodborsttapuit

Om 12 uur 's middags was afgesproken bij La Sirène, alwaar de feestcommissie het bijltje er officieel bij neergooide. De commissie heeft vele jaren geweldige activiteiten georganiseerd, waaronder enkele Kaap-weekenden en jaarvergaderingen. Een staande ovatie was dus wel op zijn plaats. Tot grote spijt van de commissie is er op dit moment geen opvolging, maar hopelijk dient deze zich nog aan.

Hoe dan ook, het weer verbeterde meteen en er werd alsnog besloten tot 15.00 te blijven. Om dat feit te vieren zijn we eerst een bakje gaan doen in La Sirène, waarna we de struikjes en akkers rond de vuurtoren zijn gaan afstruinen. Dat leverde vooral veel Vinken op, samen met Putters, Kneuters en een Grote Gele Kwikstaart. Verder was het heerlijk genieten van de zon die uiteindelijk toch doorbrak. Om

De feestcommissie is er weer in geslaagd een prettig weekend te organiseren, bij deze veel dank daarvoor, en het is te hopen dat de VWG ook in de toekomst nog de weg naar de Kaap weet te vinden.

De bijgaande tabel geeft de waargenomen vogelsoorten weer. Vanwege de slechte trek en het weer is er niet consequent geteld, vandaar dat geen aantallen zijn opgenomen. Aanvullingen kunnen altijd nog doorgegeven worden aan Tom Heijnen.

VOGELVARIA

ROODBORST BRAAKT BALLETTJES

Tijdens het werken in de tuin(vorig jaar) werd ik, zoals zo vaak, vergezeld door een Roodborst. Dat is niet zo speciaal maar opeens zag ik het beestje een kokhalzende beweging maken. Er leek hem duidelijk iets dwars te zitten. Na een paar seconden braakte het beestje een wit balletje uit. Ik heb toen meteen getracht om het balletje te zoeken maar dat lukte niet. De Roodborst zat namelijk op een grote stapel snoeihout. Na zo'n vreemd voorval ga je in het vervolg zo'n beestje toch wat beter observeren. Ongeveer een half uur later zag ik hem weer en warempel, hij braakte weer zo'n wit balletje uit en meteen daarna nog een! Ik ben weer gaan zoeken en toen vond ik een zo'n balletje. Het was vrij hard en had een diameter van een millimeter of vijf. Geen flauw idee wat dat nou toch kon zijn

Stom toevallig las ik een week later in de Chemisch-ecologische Flora (KNNV) dat volgens waarnemingen in Engeland roodborstjes de vruchten van de Kardinaalsmuts plukken, de oranje arrylus opeten en vervolgens de zaden weer uitspuwen. Meteen even gaan kijken natuurlijk. En inderdaad, als je de oranje vruchtjes van de Kardinaalsmuts openmaakt zit daar een wit zaadje in van ongeveer 5 mm doorsnede.

Jan Kolsters

BOSUILEN HAMSTEREN MUIZEN

Als je nesten van roofvogels of uilen controleert, dan vind je naast prooiresten ook regelmatig nog niet verorberde prooien op het nest. Dat kun je beschouwen als voedselvoorraad, en als bewijs dat er een goed prooiaanbod is. Enkele prooien kun je als normale voorraad beschouwen, maar waar ligt de grens voor wat normaal is?

Op 17 maart 2001 controleerde ik in Westerhoven met Piet Wuyts een nestkast waarin een Bosuil gesignaleerd was, om te zien of de jongen geringd konden worden. Ik kon niet in de kast kijken, en moest op de tast de jongen uit de kast graaien. Toen ik er al vier had uitgevist voelde ik nog steeds van die zachte warme propjes, maar ze waren toch iets anders van vorm: muizen, dood weliswaar maar warm omdat de jongen en het wijfje erop hadden gezeten.

Zo te voelen lagen er nogal enkele, dus die ook maar even eruit halen om te zien hoeveel het er precies waren en van welke soorten. Toen ik er al meer dan tien uit had gehaald, voelde ik er nog steeds net zoveel liggen. Uiteindelijk kwam het aantal op 23! Het bleken 19 Bosmuizen te zijn, 3 Rosse Woelmuizen en 1 Veld- of Aardmuis. Toch een aardige voorraad. Piet heeft er nog enkele foto's van gemaakt. Alles bij elkaar wogen de muizen 450 gram. Dat wogen de jonge uilen samen ook ongeveer.

Het oudste jong was naar schatting ruim een week oud, het jongste enkele dagen. Alleen de oudste twee waren groot genoeg om te ringen, ondanks al het voer waar ze tussen lagen. In de literatuur wordt aangegeven dat een voedselvoorraad het meest wordt aangetroffen in de periode van vlak voor het uitkomen van de eieren totdat de jongen ongeveer twee weken oud zijn. Op die leeftijd krijgen de jongen per dag gemiddeld 88 gram voer te eten, oplopend tot 132 gram vlak voor het uitvliegen. Dus dan eten ze zo'n berg muizen met zijn vieren binnen een dag op.

Een andere literatuurbron rekent voor volwassen Bosuilen 60 gram voedsel per dag. Dan doen ze er een dagje langer over.

Jan Wouters

WINTERTELLING KLAPEKSTERS IN DE KEMPEN

Gevraagd werd om in januari een of meerdere keren naar een van te voren vastgesteld gebied te gaan en de eventuele Klapeksters die gezien of niet gezien waren door te geven. Op deze manier kunnen we een overzicht krijgen van de in de Kempen overwinterende Klapeksters. De meeste min of meer geschikte gebieden zijn bezocht.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van die telling in januari 2001 samengevat.

Gebied	Aantal ex.	Tellers
Boswachterij de Kempen	0	Marco Bakermans
Budel Dorplein	0	Wil Beeren
Cartierheide	1	Tom Heijnen, Marco Bakermans
Groote Hei [Eindhoven-Leende]	0	Piet van Happen
Groote Hei [Soerendonk]	0	Wil Beeren
Grote Cirkel en Peelse Hei	0	Jan Wouters
Hasselsvennen [Leenderbos]	0	Wim Jacobs
Landschotse Hei	0	Jan Kolsters, Ben Jacobs
Malpie	1	Harrie de Louweren
Mispeleindse en Neterselse Hei	0	Geert Sanders
Moerbleek en Zwartven	0	Pieter Wouters
Reuselse Moeren	0	Jan Wouters
Oirschotse Hei	1	Gerrit Vink, Peer Busink, Ton Geerts
Plateaux en Hageven	1	J.v.Kessel, A. Vrijaldenhoven, M.v.d. Broek
Spinsterbergen	0	Piet van Happen
Heezerven	0	Piet van Happen
Stratumse Hei	0	Piet van Happen
Strabrechtse Hei	7	Veel V.W.G.-leden

In totaal werden er dus 11 exemplaren gezien, waarvan het merendeel op de Strabrechtse Hei tijdens de simultaantelling. Iedereen bedankt voor de medewerking

Piet van Happen

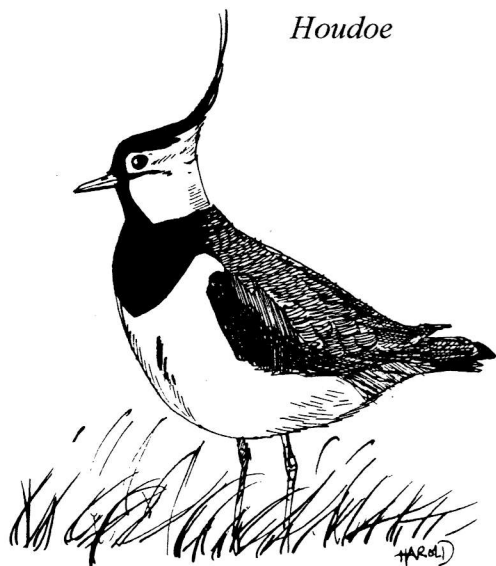

WIST U DAT

- 1 april 2001 alweer voorbij is.
- Dit voor enkele v.w.g.-ers toch een merkwaardig dagje is geweest.
- Geert Sanders het goed voor elkaar had.
- Hij terug kan zien op een geslaagde aktie.
- Anouk en Koen Sanders er misschien wel de meeste lol aan hebben beleefd.
- Hans Schrader een echte Jan-Wouters-nestkast heeft gemaakt.
- Deze nu ergens rond het Koningshof hangt.
- Volgens Jan Wouters er een stormloop van Bosuilen op de kast is geweest.
- Het nieuwe bestuur zeer aktief bezig is.
- Er door het bestuur, biocie etc. vele plannen worden gemaakt.
- Plannen mooi zijn maar zonder medewerking van de leden niets uithalen.
- Iedereen die op ledenlijst staat wel moet bedenken lid van een v.w.g. te zijn.
- V.w.g. vogelWERKgroep betekent en je dit op de april-vergadering waar kunt maken.
- De biocie dan een nuttige en leuke telling zal presenteren.
- Hier echt iedereen aan mee kan doen.
- Je voor deze telling echt alleen maar op je kont hoeft te zitten.
- Zij het niet makkelijker kunnen maken, jij zelf wel leuker.
- Je op deze telling dan koffie, thee, gebak en een drankje mee kunt nemen.
- Geert Sanders op de W.R.N. vergadering van 5 april goed in de belangstelling stond.
- Geert op die avond een prijs kreeg uit gereikt door L. Verheijen.
- L. Verheijen gedeputeerde is van de provincie Noord-Brabant.
- Geert na die avond er een paar schoenen bij heeft gekocht.
- Dit omdat hij na die avond steeds naast die andere liep.
- We al weer midden in het broedseizoen zitten.
- Een vogelaar zich dus niet hoeft te vervelen.
- Het seizoen voorbij is voor je er erg in hebt, bedenk dat wel.

p.s.

Voor een vogelaar is vogelen net
als voor een boer met op stal M.K.Z.:
je staat er mee op en gaat er mee te bed.

Hou doe

PIET.

VOGELASIELS VOOR DE KEMPEN :

Vogelrevalidatiecentrum "Second Chance"
Kees van Limpt
Vloeiend 17
5094 CK Lage Mierde
tel. 013-5091846.

Vogelasiel Eindhoven
Anton de Kleyn
Eikenstraat 49
5651 CM Eindhoven
040-2526897.

Dierenambulance voor de Kempen: 0497-574030.

voor Eindhoven e.o. 040-2523188.

Melding roofvogelvervolgning: Vogelasiel Someren tel. 0493-493564 of 040-2264847

ADRESSEN BESTUURSLEDEN :

Voorzitter: Edwin van der Werf
P. Brueghelstraat 34
4812 AG Breda 076-5212732

Secretaris: Jan Kolsters
Van Nuenenstraat 96
5503 CL Veldhoven 040-2538248

Penningmeester: Huub Knubben
Sansovinostraat 24
5624 JX Eindhoven. 040-2460363.

Biologisch
secretariaat: Pieter Wouters
Lensheuvel37
5541 BA Reusel. 0497-643049.

Algemeen lid: Piet van Happen
Waardstraat 15
5662 EN Geldrop.

en: Tonny van der Vleuten
Nieuwstraat 30a
5527 AV Hapert. 0497-384107.

en: Jacques van Kessel
Evestraat 18
5503 XN Veldhoven. 040-2531211.

OPVANG NIEUWE LEDEN:

Ben Jacobs
De Bleker 41
5506 BB Veldhoven. 040-2534735.

INHOUD: jaargang 27 no. 1 (2001)

Jan Kolsters en Jacques van Kessel	Enkele resultaten van Wespendif, Sperwer en Havik uit het roofvogelonderzoek in de Buikheide 1995-2000.	1
Pieter Wouters	Uilen in de Kempen.	8
Yves Martens	Verslag weekend Cap Gris Nez 6-8 oktober 2000.	10
VOGELVARIA		
Jan Kolsters	Roodborst braakt balletjes.	12
Jan Wouters	Bosuilen hamsteren muizen.	12
Piet van Happen	Wintertelling Klapeksters in de Kempen.	13
Piet van Happen	Wist U dat...	14

Tekeningen: H. Bierens
L. Peeters